

Magdalena Prokopowicz
Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej
Politechnika Wroclawska
magdalena.prokopowicz@pwr.edu.pl

Deskryptory Biblioteki Narodowej. Dni Otwarte w BN

Słowa kluczowe: deskryptory BN, katalogowanie, szkolenia dla bibliotekarzy, Biblioteka Narodowa

W dniach 23–24 listopada 2017 r. w Bibliotece Narodowej w Warszawie zorganizowano piąte z kolei Dni Otwarte poświęcone deskryptorom Biblioteki Narodowej. Spotkanie w formie wykładów przeprowadzonych przez pracowników Biblioteki Narodowej, miało na celu zapoznanie bibliotekarzy z całej Polski z zasadami tworzenia deskryptorów (osobowych, korporacyjnych, imprez, serii, geograficznych, formy/rodzaju/gatunku, chronologicznych, przedmiotowych i ujęciowych) oraz zasadami opracowania zbiorów z ich zastosowaniem.

Wprowadzenia w tematykę deskryptorów, które są kluczowym zagadnieniem dla wdrażanego w ostatnim czasie przez Bibliotekę Narodową nowego modelu katalogowania, dokonała Zofia Żurawińska (kierownik Instytutu Bibliograficznego BN oraz pełnomocnik dyrektora BN ds. katalogowania). Deskryptory Biblioteki Narodowej (DBN) stanowią język informacyjno-wyszukiwawczy oparty na funkcjonującym jeszcze do niedawna w Bibliotece Narodowej słownictwie języka haseł przedmiotowych (jhp BN). Obecnie stają się one nowym narzędziem stosowanym w opisie rzeczowym i formalnym, które pozwala na zastosowanie wyszukiwania fasetowego. Możliwości tego rodzaju wyszukiwania zaprezentował w kolejnym wystąpieniu Maciej Sagata. Klasyfikacja i nawigacja opierająca się do tychczas na jhp BN, który według najnowszych badań nie spełnia oczekiwań użytkowników, zostaje zastąpiona pracą z deskryptorami. Dają one możliwość klasyfikowania i wyszukiwania informacji za pomocą mniejszych jednostek, tzw. punktów dostępu. Dzięki fasetom (jednorodne zestawy cech) możliwe jest zawężanie zapytania wyszukiwawczego, a samo wyszukiwanie staje się łatwiejsze, bardziej intuicyjne, zbliżone do tego, jakie jest stosowane na niektórych portalach internetowych (np. www.olx.pl, allegro.pl, photogrammar.yale.edu, www.discogs.com, datos.bne.es).

Kolejne cztery wystąpienia dotyczyły terminologii i zasad tworzenia konkretnych rodzajów deskryptorów oraz sposobu opracowania poszczególnych typów dokumentów z ich użyciem. Deskryptory osobowe scharakteryzowała Małgorzata Witkowska, deskryptory korporatywne – Agnieszka Monczak, deskryptory imprez – Anna Świącicka, deskryptory serii – Małgorzata Sopyło. Poruszono kwestie związane m.in. z formą deskryptorów, językiem i pisownią nazwy, dopowiedzeniami oraz odsyłaczami. Teoria została wzbogacona licznymi przykładami. Następnym punktem programu była prezentacja Aleksandry Jurek *Skróty w opisie bibliograficznym, przeznaczenie czytelnicze, typy (zawartości, odtwarzania i no-*

śnika), w której omówione zostały zasady dotyczące rozwijania skrótów stosowanych do-tychczas w opisie bibliograficznym oraz skrótów związanych z określeniami rodzaju od-powiedzialności w polach 100, 110, 700, 710. Scharakteryzowano również pole 385 wskazujące grupę odbiorców dzieła (przeznaczenie czytelnicze) oraz pola 336, 337 i 338 zawierające określenia dotyczące typu zawartości, trybu odtwarzania i typu nośnika kata-logowanego dokumentu. Ostatnie w tym dniu wystąpienie, Kamila Pawlickiego, dotyczyło atrybutów dla deskryptorów wszystkich typów, czyli cech osoby lub rzeczy, które odróż-niają je lub łączą z innymi osobami czy rzeczami (są to m.in. miejsca i daty związane z osobą, instytucją, obszar działalności, afiliacja, płeć). Prelegent przedstawił także cele stosowania atrybutów, jakimi są: atomizacja danych, czyli zmiana ich struktury; tworzenie nowych punktów dostępu poprzez dodawanie nowych metadanych; grupowanie deskryp-torów; tworzenie powiązań między rekordami, które ułatwiają wyszukiwanie informacji.

Drugi dzień szkolenia przyniósł kolejne ciekawe prezentacje. Kacper Trzaska, zastępca kierownika Instytutu Bibliograficznego BN, przybliżył zasady tworzenia deskryptorów przedmiotowych i ujęciowych (zawartość pól 386 – określenie przynależności kulturowej i 658 – przypisanie treści katalogowanego dokumentu do wybranych dziedzin nauki i sztuki oraz sfer aktywności człowieka) oraz deskryptorów określających chronologię tre-ści dzieła (zawartość pól 045 i 648). Omówił także szereg problemów, z jakimi mierzą się bibliotekarze pracujący nad koncepcją deskryptorów oraz wdrażający ją w swoich biblio-tekach, wskazując jednocześnie możliwości ich rozwiązania. Poruszone zostały takie kwestie, jak tworzenie i zarządzanie słownictwem DBN, konieczność utworzenia tezauru-sów i posiadania oprogramowania umożliwiającego wyszukiwanie fasetowe, zadania bi-bliotekarzy dziedzinowych. Istotną kwestią przywołaną w trakcie szkolenia było wypracowanie zasad współpracy BN z bibliotekami w zakresie kreowania nowych terminów dla deskryptorów. Anna Kuklińska podjęła temat deskryptora geograficznego i podobnie jak w przypadku omówionych wcześniej innych rodzajów deskryptorów zaprezentowała za-sady ich tworzenia oraz przykłady zastosowania. Kolejny prelegent, kierownik Pracowni Deskryptorów Biblioteki Narodowej, Bartłomiej Kaczorowski scharakteryzował deskryptor formy/rodzaju/gatunku (zawartość pól 380, 655) oraz chronologię piśmienniczą (zawar-tość pól 046, 388). Ostatnie dwa wystąpienia dotyczyły opracowania formalnego i rzeczowego utworów literackich (Małgorzata Ziemińska) oraz gatunków publicystycznych i publi-cystyki naukowej (Joanna Perlińska).

Zarówno część prezentacyjna, jak i dyskusja pozwoliły na dość szczegółowe zapoznanie się z tematem deskryptorów. Szczególnie istotne było wskazanie przewagi deskryptorów – jako narzędzia stosowanego w opisie rzeczowym i formalnym – nad stosowanym do-tychczas w opracowaniu rzeczowym językiem haseł przedmiotowych BN. Deskryptory pozwalają na zastosowanie tzw. wyszukiwania fasetowego, które w rzeczywistości zdo-minowanej przez szybko rozwijające się technologie wychodzi naprzeciw nowym oczeki-waniom i potrzebom użytkowników (zawężanie zapytania wyszukiwawczego, wyszukiwa-nie intuicyjne). Nie zabrakło praktycznych wskazówek, jak rozpocząć pracę z deskrypto-rami, gdzie znaleźć niezbędne instrukcje dotyczące ich tworzenia¹. Część materiałów do-tyczająca katalogowania poszczególnych typów dokumentów znajduje się jeszcze w fazie

¹ Zob. <http://przepisy.bn.org.pl/> [dostęp 07.03.2018].

opracowania. Liczne pytania uczestników Dni Otwartych świadczyły o tym, że działania podjęte przez Bibliotekę Narodową budzą wiele emocji w środowisku bibliotekarskim. Biblioteki i inne instytucje kultury stają dziś wobec pytania: jak sprostać zmieniającym się oczekiwaniom użytkowników? Trzeba podjąć trud zmian. Tylko dzięki temu instytucje, których misją jest budowanie świadomości społecznej, mają szansę stać się jednostkami otwartymi na użytkownika i jego potrzeby, prezentującymi informację o zasobach w sposób pełny i intuicyjnie dostępny, dostosowany do umiejętności informacyjnych zróżnicowanej grupy odbiorców.

Prace nad nowym modelem opracowania zbiorów z użyciem deskryptorów są w Bibliotece Narodowej stale rozwijane. Zważywszy na ogrom przedsięwzięcia, zrozumiałe jest, że na wdrożenie i akceptację zmian dla różnych typów bibliotek potrzeba czasu. Inną ważną kwestią jest chęć podjęcia współpracy w celu wypracowania rozwiązań satysfakcjonujących wszystkich zainteresowanych². Biblioteka Narodowa, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom bibliotekarzy, przygotowała ofertę kolejnych bezpłatnych szkoleń na rok 2018³. Szkolenia te mają odbywać się w nieco zmienionej formule.

PROKOPOWICZ, M. A. Deskryptory Biblioteki Narodowej. Dni Otwarte w BN – sprawozdanie. *Biuletyn EBIB* [online] 2018, nr 2 (179), Dane bibliograficzne – jakość, trendy. [Dostęp 25.04.2018]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/630>.

² Biblioteka Narodowa i Biblioteka Jagiellońska ogłosiły rozpoczęcie prac w zakresie współkatalogowania – zob. Komunikat Biblioteki Jagiellońskiej i Biblioteki Narodowej. W: *Biblioteka Jagiellońska* [online]. [Dostęp 7.03.2018]. Dostępny w: http://www.bj.uj.edu.pl/aktualnosci/-/journal_content/56_INSTANCE_yKyXBcPe-4Blx/4148353/138819859.

³ Zob. Deskryptory BN 2018. W: *Biblioteka Narodowa* [online]. [Dostęp 7.03.2018]. Dostępny w: <http://www.bn.org.pl/dla-bib/3377-deskryptory-bn-2018.html>.